

Биология

PISAга багытталган тест

8 – класс

<p><i>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, берилген маалыматка таянып, суроого жооп бергиле.</i></p> <p>1-суроо: Моряктардын массалык түрдө цинга оорусу менен оорوشунун себеби эмнеде деп ойлойсуңар?</p> <p><i>Бир гана туура жоопту тандагыла:</i></p> <p>A) С витаминин жетишсиздиги B) Оору жугуштуу B) Д витаминин жетишсиздиги Г) А витаминин жетишсиздиги</p>	<p>Кереметтүү заттар</p> <p>Өткөн жүз жылдыктарда саякатчылар менен деңизде сүзүүчү адамдар узак убакыттарга чейин жаңы жашылча-жемиштер жана азыктар менен азыктанышпаса көпчүлүк учурда жан кыйнаган ооруга кабылышкан. Алардын бүйлөлөрү көөп чыгып, канаган. Беттери шишип, алсырап, булчун жана муундары чыдатпай ооруп, денеси көк аладай болуп канталап кеткен. Элде азыркыга чейин бул ооруну ит мурундун жана цитрустук өсүмдүктөрдүн мөмөлөрү менен айыктырышат.</p>								
<p>Тапшырманын мүнөздөмөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мазмундук чөйрөсү: жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: табигый-илимий изилдөө ыкмаларын колдонуу • Контекст: жергиликтүү • Тапшырманын татаалдык деңгээли: төмөнкү (репродуктивдүү) • Жооптун форматы: бир туура жооптуу • Максималдуу упай: 1 <p>Текшерүү ыкмасы: программа аркылуу</p>	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">Упай</th> <th style="width: 80%;">Критерийдин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td>Туура жооп: 1 (A)</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0</td> <td>Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> <tr> <td style="height: 40px;"></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Упай	Критерийдин мазмуну	1	Туура жооп: 1 (A)	0	Башка жооптор же жооп жок		
Упай	Критерийдин мазмуну								
1	Туура жооп: 1 (A)								
0	Башка жооптор же жооп жок								

Оң тараптагы текстти окуп чыккыла жана суроого жооп бергиле. Таблицадагы сол жакта берилген ар бир элементке оң жактагы элементтердин ичинен дал келгенин табыңыз. Бир сандын тушуна бир тамга жазылат.

2-суроо: Кайсы азык кайсы витаминди көбүрөөк кармап жүрөт?

Курамында белгилүү бир витаминди көп кармаган азык менен витаминдин аталышын дал келтиргиле.

Өз жоопторуңарды таблицага жазгыла:

	Азыктар	Витамин
1	Балык майы, тресканын боору, уйдун боору, татымал чөптөр	Ф
2	Кара карагат, ит мурун, лимон, кычкыл капуста, алма	D
3	Коон, сабиз, помидор, кызыл калемпир	B
4	Тазаланбаган күрүч, кара буудай, бөйрөк, жумуртканын сарысы	C
		A

Жооп:

1	
2	
3	
4	

Кереметтүү заттар

Учурда болжол менен 50дөй витаминдер белгилүү. Качан гана организмде витаминдер жетишпесе оору пайда болот. Эгерде организмде А витамини болбосо “күүгүм карыкма”, Д витамини жетишпесе- итий, В витамини жетпесе бери-бери, С витамини жок болсо цинга оорусу күч алат.

Витаминдер адам организмине тамак-аш аркылуу келет. Ошондуктан кайсы азыкта кандай витаминдер көп кармалаарын билишибиз керек.

	4
--	---

Тапшырманын мүнөздөмөсү

- Мазмундук чөйрөсү: жандуу системалар
- Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: кубулуштарды илимий жактан түшүндүрүү
- Контекст: жекече
- Тапшырманын татаалдык деңгээли: төмөнкү (репродуктивдүү)
- Жооптун форматы: дал келтирүү
- Максималдуу упай: 2

Текшерүү ыкмасы: программа аркылуу

Баалоо системасы

Упай	Критерийдин мазмуну
2	Туура жооптор: 1-D; 2 – C; 3 – A ; 4 - B
1	Эки же үч туура жооп тандалса
0	Башка жооптор же жооп жок

		<p>2. Кычкылтектин жардамы менен витаминдер тез эле бузулуп кетет, ошондуктан кайнатып жаткан учурда, дайыма капкакты жаап коюш керек.</p>
	1	<p>Айнураныкы туура. Толук жооптун бири гана берилсе, же түшүндүргөн эмес же бир аз гана түшүнүк берилген.</p>
	0	<p>Башка жооптор же жооп жок</p>

<p>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, берилген маалыматка таянып, суроого жооп жазгыла.</p> <p>4-суроо: Түшүндүргүлө, эмне себептен апельсиндин жаңы сыгылып алынган ширеси йоддун эритмесин түссүз кылып жиберсе, ал эми дүкөндөн сатып алынган апельсиндин ширеси йодду түссүз кылган жок?</p> <p>Өз жообуңарды жазгыла:</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p>	<p>Кереметтүү заттар</p> <p>Айнура азыктардагы витаминдерди сактап калуу үчүн баарынан жакшысы жашылча-жемиштерди чийки түрүндө пайдаланган жакшы деди. Ал өз сөзүн тажрыйбанын негизинде далилдегиси келди. Йоддун эритмесин суу менен аралаштырып, аны крахмалдын клейстерине ал көк түскө боелгонго чейин куйду. Аны эки чөйчөкчөгө бөлүп, биринчисине 1 мл апельсиндин жаңы сыгылып алынган ширесинен, экинчисине 1 мл дүкөндөн сатып алынган апельсиндин ширесин куйду. Апельсиндин жаңы сыгылып алынган ширеси тамызылган крахмалдын клейстери түссүз болуп калган, ал эми экинчинин өңү өзгөргөн эмес.</p>									
<p>Тапшырманын мүнөздөмөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мазмундук чөйрөсү: жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: табигый-илимий изилдөө ыкмаларын колдонуу • Контекст: жекече • Тапшырманын татаалдык деңгээли: орто (продуктивдүү) • Жооптун форматы: кенен (толук) жооптуу • Максималдуу упай: 2 • Текшерүү ыкмасы: эксперт аркылуу 	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="869 1211 1062 1312">Упай</th> <th data-bbox="1062 1211 1442 1312">Критерийдин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="869 1312 1062 1872">2</td> <td data-bbox="1062 1312 1442 1872">Туура жооп: 1. Жаңы сыгып алынган ширеде С витамини көбүрөөк кармалган, ошондуктан эритме түссүз болуп калды. 2. Дүкөндөн алынып келинген шире термикалык иштетүүлөрдөн өткөндүктөн, андагы С витамини бузулуп калган.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="869 1872 1062 2002">1</td> <td data-bbox="1062 1872 1442 2002">Эки жооптон бир гана элемент жазылса</td> </tr> <tr> <td data-bbox="869 2002 1062 2085">0</td> <td data-bbox="1062 2002 1442 2085">Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> </tbody> </table>		Упай	Критерийдин мазмуну	2	Туура жооп: 1. Жаңы сыгып алынган ширеде С витамини көбүрөөк кармалган, ошондуктан эритме түссүз болуп калды. 2. Дүкөндөн алынып келинген шире термикалык иштетүүлөрдөн өткөндүктөн, андагы С витамини бузулуп калган.	1	Эки жооптон бир гана элемент жазылса	0	Башка жооптор же жооп жок
Упай	Критерийдин мазмуну									
2	Туура жооп: 1. Жаңы сыгып алынган ширеде С витамини көбүрөөк кармалган, ошондуктан эритме түссүз болуп калды. 2. Дүкөндөн алынып келинген шире термикалык иштетүүлөрдөн өткөндүктөн, андагы С витамини бузулуп калган.									
1	Эки жооптон бир гана элемент жазылса									
0	Башка жооптор же жооп жок									

